

Beslissing en advies van 30 augustus 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

1.

[naam]
volgens mr. Goltstein genaamd [naam] en geboren op [datum] en overleden op [datum],
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 1,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des heiligen Franziskus,

2.

[naam]
geboren en overleden op onbekende data, volgens mr. Goltstein overleden in [jaar],
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 2,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des heiligen Franziskus,

3.

[naam]
volgens mr. Goltstein genaamd [naam] en geboren op [datum] en overleden op [datum],
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 3,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des heiligen Franziskus,

4.

[naam]_(verdere personalia onbekend)
geboren en overleden op onbekende data
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 4,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des heiligen Franziskus,

5.

[naam]
geboren op [datum], overleden op [datum],
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 5,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des heiligen Franziskus.

6.

[naam]_(verdere personalia onbekend)
geboren en overleden op onbekende data
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 6,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de
Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus,

Juridisch adviseur: mr. G.J.J. Goltstein, advocaat te Kerkrade.

De Klachtencommissie geeft voorts op grond van de Procedure de volgende beslissing inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

7.

[naam]
geboren en overleden op onbekende data
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 7,
tijdens zijn leven lid van de Nederlandse provincie van de
Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus,
juridisch adviseur: mr. G.J.J. Goltstein, advocaat te Kerkrade.

1. De procedure

Het klaagschrift met bijlagen, gericht tegen onder meer voornoemde aangeklaagden, is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 16 januari 2012. Op 2 april 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg, optredend namens de Duitse Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus (verder: de Duitse Congregatie). Op 27 april 2012 is een brief ontvangen van mr. J.J.M. Goltstein, advocaat te Kerkrade, waarin hij zich in plaats van mr. Baetens als advocaat stelt voor de Duitse Congregatie.

Op 9 augustus 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Klager heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Weller voornoemd. Namens aangeklaagden was aanwezig mr. Goltstein voornoemd, die toen ook het woord heeft gevoerd, al was hij daartoe naar eigen zeggen niet door de Duitse Congregatie gemachtigd.

Op 21 augustus 2012, heeft de Klachtencommissie een e-mail van mr. Weller ontvangen met als bijlage een brief van klager, waarin deze zich erover beklagt dat mr. Goltstein op de zitting het woord heeft gevoerd en waarin klager de wijze waarop mr. Goltstein dat heeft gedaan laakt. Echter, omdat klager er tijdens de zitting (stilzwijgend) mee akkoord is gegaan

dat mr. Goltstein het woord zou voeren, ziet de Klachtencommissie geen aanleiding het door deze naar voren gebrachte buiten beschouwing te laten. De klachtencommissie betreurt het weliswaar dat klager door opmerkingen van mr. Goltstein is gekwetst en daardoor (mogelijk) onvoldoende heeft kunnen reageren op wat er ter zitting is verhandeld, maar kan daar - vanwege de genoemde (stilzwijgende) toestemming - geen rekening mee houden.

2. De klacht

2.1. Klager verbleef in de periode [jaar] tot [jaar] in het Pensionaat [naam] te [plaats] (verder: het pensionaat). Aldaar is klager door meerdere broeders seksueel misbruikt, waaronder door aangeklaagden 1 tot en met 6. Door aangeklaagde sub 7 is klager fysiek mishandeld.

Aangeklaagde sub 1 werkte op de ziekenzaal. Hij heeft de genitaliën van klager bij twee gelegenheden betast, zogenaamd om deze te onderzoeken. Ook stak aangeklaagde sub 1 een keer zijn wijsvinger in de anus van klager en vervolgens een thermometer.

Aangeklaagde sub 2 maakte klager 's nachts wakker om te gaan plassen omdat klager in bed plaste. Aangeklaagde sub 2 betastte bij die gelegenheid klagers geslachtsdeel. Hij legde ook de hand van klager op zijn geslachtsdeel. Klager verzette zich en kreeg een flink pak slaag. Ook nadien is klager een aantal keren fysiek mishandeld door aangeklaagde sub 2. Aangeklaagde sub 2 heeft ook een aantal keren tegen klager 'aangereden'.

Aangeklaagde sub 3 heeft klager één keer in de wasserij misbruikt. Klager moest kleding passen die over was of was achtergebleven. Aangeklaagde sub 3 zat, door de onderbroek die klager droeg, aan de geslachtsdelen van klager en aan diens achterste.

Aangeklaagde sub 4 haalde in de keuken in het bijzijn van klager zijn geslachtsdeel uit zijn broek.

Aangeklaagde sub 5 probeerde in het voorbijgaan steeds tegen de genitaliën van klager (en van andere leerlingen) te tikken. Bij klager heeft hij één keer de genitaliën op die manier aangeraakt. Klager zei daar wat van en werd toen hard geslagen door aangeklaagde sub 5.

Aangeklaagde sub 6 werkte in het sportgebouw naast de [straat]. Toen klager na het sporten zich in de kleedruimte aankleedde, hij was de laatste en alleen met aangeklaagde sub 6, heeft aangeklaagde sub 6 hem betast. Hij kwam naast klager op het bankje zitten en stak zijn middelvinger in de anus van klager. Klager heeft aangeklaagde sub 6 van zich afgeslagen en is weggerend.

Aangeklaagde sub 7 werd eens enorm boos in de recreatieruimte en gooide in zijn woede een stoel door een deur. Klager kon maar net op tijd vluchten. Klager duidt dit als een poging tot doodslag. Aangeklaagde sub 7 was erg gewelddadig, ook tegen klager.

2.2. Het misbruik op het internaat heeft het leven van klager vergald. Het heeft zijn carrière verwoest en zijn fysieke en geestelijke welzijn enorm geschaad, maar bovenal zijn persoonlijkheid verminkt. Klager is een persoon geworden die hij nooit heeft willen worden. Hij wordt regelmatig achtervolgd door angsten en de beelden van het op het pensionaat voorgevallen geweld en misbruik. Klager is eenzaam en angstig.

Rond zijn dertigste levensjaar heeft klager een zelfmoordpoging ondernomen. Hij is in het ziekenhuis opgenomen en heeft zich daar hevig verzet tegen behandeling omdat die hem deed denken aan het misbruik in de ziekenzaal van het pensionaat. Klager is na deze zelfmoordpoging in de WAO gekomen.

Klager heeft sinds twintig jaar therapie en aanzienlijke medicatie, doch de confrontatie met het verleden blijft. De publiciteit rond het misbruik in de R.K.-Kerk en vooral de ontkenning dat men met het misbruik bekend was, wekt bij klager grote woede vanwege de onrechtvaardigheid ervan.

- 2.3. Klager heeft de volgende doelen met de klachtenprocedure:
- a. een oprechte en werkelijke erkenning van hetgeen hem is aangedaan in de jaren op het pensionaat. Het gaat daarbij niet alleen om het seksuele misbruik, doch ook om de lichamelijke en geestelijke mishandeling;
  - b. maatregelen tegen diegenen die toentertijd verantwoordelijk waren en nu nog posities binnen “de Orde” bekleden, voor zover dat nog zinvol is;
  - c. het hervinden van enig zelfrespect.

Klager verzoekt om toekenning van een financiële compensatie.

3. Het verweer

3.1. Mr. Baetens heeft in de inhoudelijke reactie gesteld dat de Nederlandse Congregatie Broeders Franciscanen [plaats] (verder ook: de Nederlanse Congregatie), waarvan aangeklaagden destijds lid waren, formeel niet onder de leiding van de Duitse Congregatie stond of onder haar verantwoordelijkheid viel, maar dat de Duitse Congregatie de verantwoordelijkheid voor gebeurtenissen op het pensionaat te [plaats] op zich neemt nu de Nederlandse Congregatie in 2003 is opgeheven. Het gaat hier om een morele verantwoordelijkheid en, zo heeft mr. Goltstein ter zitting herhaald, uitdrukkelijk niet om een financiële verantwoordelijkheid.

3.2. In de inhoudelijke reactie is voorts gesteld dat in de archieven van de orde, die incompleet zijn, geen aanwijzingen zijn gevonden van het door klager gestelde misbruik door aangeklaagden.

3.3. Met betrekking tot de klacht tegen aangeklaagde sub 4, 5 en 6 wordt opgemerkt dat deze zien op fysieke mishandeling. De Klachtencommissie is niet bevoegd daarover te oordelen, zodat die klachten niet-ontvankelijk dienen te worden verklaard. Met betrekking tot de klacht wordt voorts opgemerkt dat deze niet met enig specifiek steunbewijs wordt onderbouwd.

3.4. Mr. Goltstein heeft ter zitting vraagtekens gesteld bij de bevoegdheid van de Klachtencommissie, omdat de Duitse provincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus geen deel uitmaakt van de Konferentie Nederlandse Religieuzen (hierna: ‘de KNR’), welke organisatie het convenant heeft gesloten waaraan de Klachtencommissie haar bevoegdheid ontleent. Mr. Goltstein stelt dat de Duitse Congregatie niet kan worden gebonden aan de Procedure. De Nederlandse Congregatie, waarvan aangeklaagden destijds lid waren, is opgeheven. De Duitse Congregatie treedt enkel op als zaakwaarnemer voor de opgeheven Nederlandse Congregatie.

Voorts waren aangeklaagden werkzaam voor een niet kerkelijke instelling, namelijk de vereniging School van de Heilige Franciscus. Indien de Procedure al van toepassing is, moet klager niet-ontvankelijk worden verklaard.

4. De beoordeling

Formele verweren

4.1. De stelling dat het feit dat de Duitse Congregatie geen deel uitmaakt van de KNR meebrengt dat de Klachtencommissie in deze zaak geen bevoegdheid heeft, is niet in de inhoudelijke reactie op het klaagschrift, doch eerst ter zitting naar voren gebracht. De Klachtencommissie is van oordeel dat het eerst ter zitting voeren van dit verweer, dat ten principale haar bevoegdheid ter discussie stelt, tardief is. Gelet daarop wordt het gepasseerd en behoeft het geen inhoudelijke beoordeling.

4.2. Een advies in deze zaak zal aan de Overste van de Duitse Congregatie worden uitgebracht, nu deze de morele verantwoordelijkheid heeft erkend en naar aanleiding van eerdere adviezen ook heeft genomen. In hoeverre de Duitse Congregatie financiële verantwoordelijkheid draagt, is niet van belang voor de advisering door Klachtencommissie. Dat kan derhalve verder onbesproken blijven.

4.3. De Klachtencommissie is derhalve van oordeel dat van toepassing is de vanaf 1 november 2011 geldende Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk.

4.4. In de Procedure (artikel 1.1. sub a en 1.2.) is bepaald dat de Klachtencommissie oordeelt over klachten met betrekking tot seksuele gedragingen door een persoon die, voor zover hier van belang, als functionaris van een kerkelijke instelling van de R.-K. Kerkprovincie van Nederland werkzaam was en voor zover het misbruik is gepleegd tijdens de vervulling van de kerkelijke functie. Door klager zijn beide omstandigheden gesteld: het misbruik zou zijn gepleegd toen aangeklaagden lid waren van de Nederlandse Congregatie. In die periode waren aangeklaagden werkzaam in het pensionaat. Die omstandigheden zijn onbetwist. De Klachtencommissie is dan ook bevoegd om van de klacht kennis te nemen en verwerpt daarom tevens het verweer dat het feit dat aangeklaagden formeel in dienst waren van een (niet-kerkelijke) stichting, wat daarvan zij, maakt dat klager niet-ontvankelijk is in zijn klacht.

Advies

Algemeen

4.5. Inhoudelijk stelt de Klachtencommissie voorop dat volgens artikel 1.3 van de Procedure onder seksueel misbruik moet worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebuiken en doorgeven daarvan.

Ten aanzien van aangeklaagde sub 1 tot en met 3 en 5

4.6. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.7. Er zijn ongeveer [aantal] jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst met betrekking tot de aangeklaagden sub 1 tot en met 3 en aangeklaagde sub 5 hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt de klacht tegen deze aangeklaagden ondersteund door het hierna per aangeklaagde te noemen steunbewijs.

De klacht tegen aangeklaagde sub 1 wordt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende ondersteund door de adviezen van de Klachtencommissie ter zake van de klachten van de heer [naam] (destijds [naam]), de heer [naam], de heer [naam] en de heer [naam] en voorts door de meldingen van de heer [naam] en de heer [naam].

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde sub 1 de genitaliën van klager bij twee gelegenheden heeft betast. Voorts is aannemelijk dat aangeklaagde sub 1 eenmaal zijn (wijs-)vinger in de anus van klager heeft gestoken.

De klacht tegen aangeklaagde sub 2 wordt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende ondersteund door de adviezen terzake van de klachten van de heer [naam] (destijds [naam]), de heer [naam] en voorts door de meldingen van de heer [naam] en de heer [naam].

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde sub 2 de genitaliën van klager eenmaal heeft betast en de hand van klager naar zijn, aangeklaagde's, geslachtsdeel heeft gebracht. Voorts is aannemelijk dat aangeklaagde sub 2 meerdere malen tegen klager heeft 'aangereden'.

De klacht tegen aangeklaagde sub 3 wordt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende ondersteund door het advies van de Klachtencommissie ter zake van de klacht van de heer [naam] en voorts door de melding van de heer [naam].

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde sub 3 éénmaal door de onderbroek de geslachtsdelen en het achterste van klager heeft betast.

De klacht tegen aangeklaagde sub 5 wordt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende ondersteund door de adviezen van de Klachtencommissie ter zake van de klachten van de heer [naam] en de heer [naam] en voorts door de meldingen van de heer [naam] en de heer [naam].

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde sub 5 bij klager één keer de genitaliën door de broek bij het voorbij lopen opzettelijk heeft aangeraakt.

4.8. Het behoeft geen betoog dat het herhaalde seksueel misbruik door deze aangeklaagden met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas acht tot twaalf jaar oud. Aangeklaagden waren voor hem een personen met gezag, klager was van hen afhankelijk.

Slotsom

4.9. De slotsom is dat de Klachtencommissie zal adviseren de klacht tegen deze aangeklaagden gegrond te verklaren.

4.10. Gelet op het feit dat de aangeklaagden sub 1 tot en met 3 en sub 5 zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen.

4.11. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Overste van de Duitse Congregatie kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

Ten aanzien van aangeklaagde sub 4 en 6

4.12. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van één klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.

4.13. De verklaring van klager is op de Klachtencommissie op zichzelf oprecht overgekomen.

4.14. Met betrekking tot de klacht tegen aangeklaagde sub 4 zijn echter geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen. Bovendien heeft klager niet gesteld dat hij gedwongen werd naar het geslachtsdeel van deze aangeklaagde te kijken en zich daaraan niet kon onttrekken.

4.15. Ten aanzien van de klacht tegen aangeklaagde sub 6 is de Klachtencommissie van oordeel dat de klacht van onvoldoende steunbewijs is voorzien. De verklaring van de heer [naam] ten aanzien van aangeklaagde sub 6 is naar het oordeel van de Klachtencommissie te summier om de klacht van klager voldoende te ondersteunen. Voor het overige is geen steunbewijs voorhanden.

4.16. Gelet op bovenstaande overwegingen zal de Klachtencommissie adviseren de klacht tegen de aangeklaagden sub 4 en sub 6 ongegrond te verklaren.

Ten aanzien van aangeklaagde sub 7

4.17. De klacht tegen aangeklaagde sub 7 ziet op fysiek geweld dat door hem tegen klager zou zijn gebruikt, waarbij dat geweld zoals klager ter zitting ook duidelijk heeft gemaakt op geen enkele wijze als seksueel kan worden geduid. Klager verwijt deze aangeklaagde dan ook geen seksueel misbruik als bedoeld in artikel 1.3 van de Procedure.

4.18. Wat er inhoudelijk zij van de klacht, de Klachtencommissie overweegt dat zij, gelet op het bepaalde in de Procedure op basis waarvan zij haar oordeel dient te geven, niet de bevoegdheid heeft om over een klacht terzake van fysiek geweld te oordelen..

4.19. Slotsom is dat klager niet kan worden ontvangen in zijn klacht tegen aangeklaagde sub 7. Gelet op dat oordeel kunnen de overige stellingen en verweren onbesproken blijven.

5. Het advies in zake de klacht tegen aangeklaagden sub 1 tot en met 6

De Klachtencommissie

adviseert de Overste van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus de klacht tegen de aangeklaagden sub 1, 2, 3 en 5 gegrond te verklaren,

adviseert de Overste van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus de klacht tegen de aangeklaagden sub 4 en 6 niet gegrond te verklaren.

6. De beslissing inzake de klacht tegen aangeklaagde sub 7

De Klachtencommissie verklaart klager niet-ontvankelijk in zijn klacht.

Dit advies en deze beslissing zijn vastgesteld op 30 augustus 2012 door mr. R.J.M. Smit, voorzitter, prof. dr. H.B.M. van de Wiel en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen het advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van het advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt het advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Duitse provincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des heiligen Franziskus en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van het advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.